7/9626

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

K - Q
TSE-ISO-EN
9000

Sayı : B.13.APK.0-12-00-00/ 325-4424
Konu : Yazılı Soru Önergesi

14 ARALIK 2005

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 15/11/2005 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02/14730 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan Adana Milletvekili Prof. Dr. N. Gaye ERBATUR'un 7/9626 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

Bilindiği üzere, işsizlik, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizin de yaşadığı sorunlardan biri olmaya devam etmektedir. İşsizliği azaltmada en etkin çözüm şüphesiz ekonominin büyümesi, yeni yatırımlarla iş alanlarının yaratılmasıdır. Ancak, ekonomik büyüme tek başına mevcut işsizlere ve her yıl işgücü piyasasına giren 700 bin gencimize iyi işlerin sağlanmasında yeterli değildir. Bu itibarla, ekonomik büyümenin yanısıra, istihdamın ekonomi politikalarının merkezine konulması, insan kaynaklarına yatırım yapılması ve aktif işgücü piyasası politikalarının etkin olarak uygulanması gerekmektedir.

İşgücünün mesleki eğitimi, beceri kazandırma, mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı, iş kurmaya destek sağlama ile mesleki rehabilitasyon tedbirlerini içeren aktif işgücü programları, işgücü piyasasına müdahale etmenin en önemli araçlarındandır. Temel felsefesi istihdam edilebilirliği artırmak olan aktif işgücü programlarının en önemli özelliği, gerek uygulandığı alanlarda, hatta uygulayacak kurumların tespit edilmesinde; gerekse hedef alınan kitle itibariyle esnekliğe sahip olmasıdır. Bu esneklik, değişen koşullara uyum sağlamak açısından önemlidir.

Bu gelişmeler doğrultusunda yeniden yapılandırılan Türkiye İş Kurumu, işgücü ve istihdam piyasasını izleyerek aktif ve pasif işgücü programlarını etkin bir şekilde uygulamaya çalışmaktadır.

Bu kapsamda ;

- İl'de bulunan kamu temsilcileri ve sosyal tarafların katılımı ile oluşturulan İl İstihdam Kurulları, il düzeyinde istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirleri saptayıp, yerel istihdam politikasının oluşturulmasına yardımcı olmaya ve aktif işgücü programlarını belirleyerek Kuruma önerilerde bulunmaya devam etmektedirler.
- İşgücünün istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla işgücü yetiştirme kursları düzenlenmektedir.
- Meslek seçme aşamasında bulunan gençlere, meslek edinmek, meslek değiştirmek, mesleğinde ilerlemek isteyen ve/veya mesleki uyum problemleri yaşayan yetişkenlere yönelik İş ve Meslek Danışmanlığı hizmetleri vermektedir.
- Ücret dışı yüklerin indirilerek istihdamın teşvik edilmesi ve kayıt dışı istihdamın azaltılması amacıyla; işsizlik sigortası prim oranları, 2002 yılından başlayarak Bütçe Kanunları ile birer puan indirilerek tahsil edilmeye başlanmıştır. Bu uygulama 01/01/2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere süreklilik kazanmıştır.
- 4857 sayılı İş Kanunu ile, kontenjan fazlası özürlü çalıştıran, kapsamda yer almadığı halde özürlü çalıştıran ve çalışma gücünün % 80'ninden fazlasını kaybetmiş olan özürlüyü

İnönü Bulvarı No:42 Emek 06640 ANKARA
Tel: (0312) 296 64 28 Fax: (0312) 215 18 00
e.posta mdinç@calisma.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Gülten KODAL Araştırmacı

çalıştıran işverenlerin her bir özürlüye ait SSK primi işveren hissesinin yarısının Hazinece karşılanması sağlanmıştır.

- Bölgesel gelişmişlik ve istihdam farklarını azaltmak amacıyla, kişi başı 1.500 Doların altında gelire sahip 49 ilimizde yapılacak yatırımlara arsa, vergi, sigorta primi ve enerji teşvikleri getirilmiştir.

- Ülkemizde uygulanmakta olan ekonomik istikrar programını desteklemek, özelleştirme programındaki hedeflerin başarıyla tamamlanmasına katkıda bulunmak amacıyla, Dünya Bankası'ndan sağlanan kredi ile 2002 yılında "Özelleştirme Sosyal Destek Projesi" uygulamaya konulmuştur. 2005 yılı sonunda tamamlanacak olan proje kapsamında Türkiye İş Kurumu, danışmanlık, eğitim ve toplum yararına çalışma programı hizmetleri vermektedir.

- Avrupa Eğitim Vakfı'nın teknik desteği ile 2003-2006 yılları arasında uygulamaya konulan ve toplam 50 milyon Euro bütçeli olan "AB Aktif İşgücü Programları Projesi" kapsamında, 50.059 katılımcının yararlandığı 245 proje uygulamaya konulmuştur.

- Ekonomik kriz ve özelleştirmenin yol açtığı işsizlik oranını düşürmek amacıyla, işgücü piyasası ihtiyaç analizi sonuçlarına dayanarak ve tüm sosyal tarafların etkin katılımı ile belirlenen aktif işgücü piyasası politikalarını uygulamak ve bu konuda diğer illere model oluşturmak amacıyla, Türkiye İş Kurumu ve ILO işbirliğiyle, Eylül/2003-Aralık/2005 tarihleri arasında pilot il olarak seçilen Kocaeli'de uygulamaya konulan "Türkiye'de Yeniden Yapılanmaya Eşlik Edecek Aktif Politikalar Projesi"ni diğer illere yaygınlaştırma çalışmaları devam etmektedir.

- İşgücü piyasasının arz ve talep yapısının belirlenmesine yönelik uygulanacak anketler sonucunda bölgesel bir insangücü kaynakları geliştirme stratejini hazırlamak amacıyla, Türkiye İş Kurumu ve Avrupa Eğitim Vakfı işbirliğiyle Temmuz/2004 tarihinde Konya ve Karaman illerinde uygulamaya konulan "İnsan Kaynaklarını Geliştirme Projesi"ni diğer illere yaygınlaştırma çalışmaları devam etmektedir.

- İhracatçı ve potansiyel ihracatçı firmalara ara eleman yetiştirmek amacıyla, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, KOSGEB, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ve Türkiye İş Kurumu işbirliğiyle Ağustos 2004 tarihinde "Bilişim Çırakları Projesi" uygulamaya konulmuştur. Proje kapsamında, ilk etapta ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan 1.020 lise ve/veya meslek lisesi mezunu gencin, bilgi teknolojileri konusunda eğitilerek kapasitelerinin yükseltilmesi ve ihracatçı KOBİ'lerde istihdamlarının sağlanması hedeflenmektedir. Proje ihracat kapasiteleri dikkate alınarak ilk aşamada 14 ilde uygulanmaktadır.

Eğitim düzeyinin düşüklüğü, kadına karşı geleneksel bakış açısı gibi sosyo-kültürel nedenler kadınları çalışma hayatının dışına itmektedir. Geleneksel bakış açılarının değişmesi zamana bağlı olmakla birlikte, eğitim ve özellikle meslek eğitimi düzeyi yükseldikçe işgücüne katılma oranı da yükselmektedir. Özellikle yüksek öğrenim görmüş kadınlar açısından bu durum daha da belirgindir. Nitekim, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Hanehalkı İşgücü Anketi Ağustos/2005 sonuçlarına göre; okur-yazar olmayan kadınlarda işgücüne katılma oranı % 18.6, lise mezunu kadınlarda % 30.8 olup, yüksekokul mezunu kadınlarda ise % 68.8'dir.

Bilindiği üzere, ülkemizde kota sistemi özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurları için uygulanmakta olup, kadınlar için böyle bir uygulama bulunmamaktadır. Çalışma yaşamında cinsiyet eşitliğinin sağlanması yönünde uygulanacak kotalar, ücret destekleri ve çocuk bakımı alanında alınacak tedbirler ile kadının iş yaşamına girişi teşvik edilebilir.

Avrupa Eğitim Vakfı, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu ve Türkiye İş Kurumu işbirliği ile Haziran/2005-Mart/2006 tarihleri arasında uygulanacak olan " Cinsiyet Sorunları Üzerine Özel bir Odaklanma ile, Sosyal Katılım ve bütünleşmeye Yönelik Pilot Aktif İstihdam Tedbirleri Projesi" nin hedef grubu, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yetiştirilmiş, 18 yaşını doldurmuş lise ve dengi okul mezunu genç

kızlardır. Söz konusu Proje ile, istihdama girişte dezavantajlı bir grubun; sosyal, psikolojik, kültürel ve mesleki yönden bir bütünlük içinde algılanarak tanınması ve gerekli eğitim programları verilerek istihdam edilmesi ya da istihdam edilme şansının artırılması amaçlanmıştır. 08/12/2005 tarihinde Uluslararası katılımlı bir seminerde sonuçlar değerlendirilmiştir. Projeden edinilen deneyimleri daha geniş grup ve programlara yaygınlaştırmak için ihtiyaç duyulan modelin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Eğitimli gençlerde işsizlik oranının yüksek olması, ilk işe girişteki uyum sorunlarından, mesleki bilgi ve beceri eksikliklerinden kaynaklanmaktadır. Bir başka ifade ile eğitim-istihdam ilişkisi maalesef zayıftır.

Bu itibarla, öncelikle, üç yıldır yakalanan ve işsizliği azaltmada en etkin çözüm olan düzenli bir ekonomik büyüme hızının sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir.

Diğer taraftan, eğitim ve istihdam arasında sağlıklı ilişki kurulmasına katkı vermek amacıyla, ülkemizde işgücü profilinin çıkarılması, işgücü piyasası ihtiyaç tespitine yönelik kısa, orta ve uzun vadeli projeksiyonlar geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, eğitim ve istihdam arasındaki bağlantıyı kurmak ve Türk işgücünün AB içinde serbest dolaşımı ile istihdamı artırmak için, meslek standartlarının belirlenmesi, kişilerin beecerilerinin tanımlanması ve belgelendirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla hazırlanan Ulusal Mesleki Yeterlikler Kurumu (UMYK) Kanun Tasarısının biran önce yasalaşması için çalışmalar devam etmektedir.

Bilindiği üzere, hızla değişen teknoloji, bilgi ekonomisi, küreselleşme ve artan uluslararası rekabet nedeniyle işgücünün yalnızca tek bir alanda eğitimi artık yeterli olmamakta, bunun yerine değişen işgücü piyasasının gereklerine kısa sürede uyum sağlayabilecek niteliklere sahip işgücünün yaşam boyu eğitimi öngörülmektedir. Bireyin sürekli istihdamda kalması yaşam boyu eğitim alması ile mümkün hale gelmiştir. Bu süreç, kamu istihdam kurumlarınca yürütülen aktif işgücü programlarının önemini artırmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Murat BAŞESGİOĞLU
Bakan